

Pētījums par lielajām saimniecībām

Lauku attīstības novērtēšanas daļa

Prezentācijas saturs

- Lielo saimniecību grupas (LSG) raksturojums
- Sasniegtie rezultāti un salīdzinājums ar ES dalībvalstīm
- LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 ieguldījums lielo saimniecību attīstībā
- Provizoriskie secinājumi un ieteikumi

Lielo saimniecību iedalījums

1) Pēc ekonomiskā lieluma (standarta izlaide-SI) tūkst. EUR:

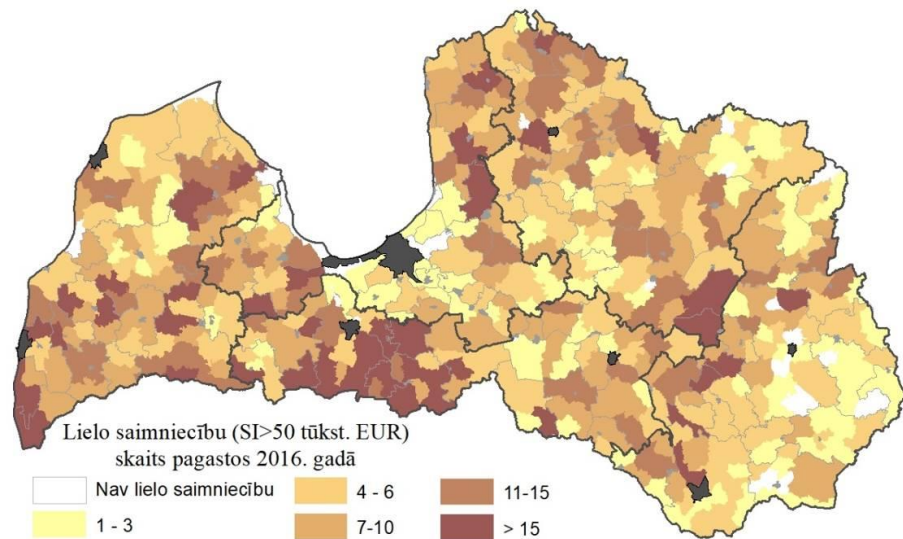
- Vidēji lielās saimniecības: **50 – 100 – LSG 1**
- Lielās saimniecības: **100 - 500 – LSG 2**
- Ļoti lielās saimniecības: **500 un vairāk – LSG 3**

2) Pēc zemes platības (izmantotā LIZ):

- Vidēji lielās saimniecības: **100 -250 ha**
- Lielās saimniecības: **250 ha un vairāk**

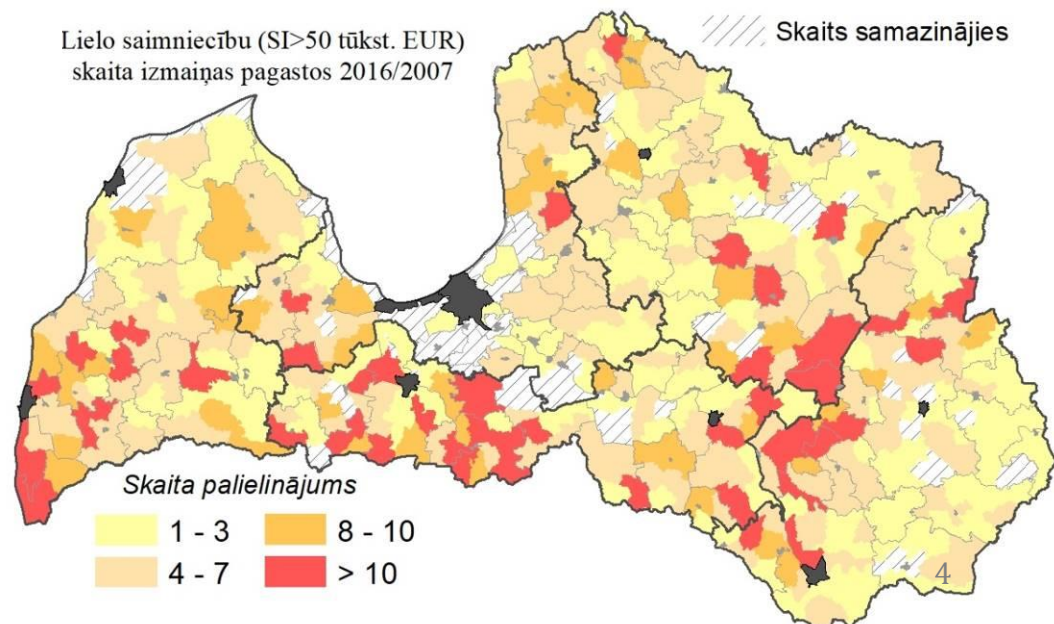
Darba ietvaros analizēta lielo saimniecību grupa, izmantojot SI kritēriju: 50 tūkst.EUR un vairāk; to sadalot sīkākās apakšgrupās

LSG izvietojums Latvijas pagastos un izmaiņas

LSG skaits pagastos 2016.g.

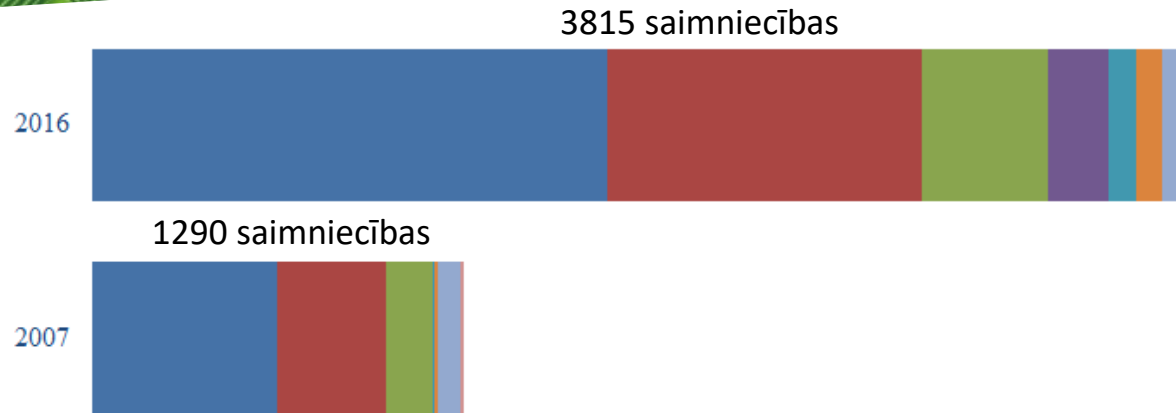
Izmaiņas LSG skaitā 2016. gadā pret 2007.gadu

LSG specializācija Latvijā

(saimniecību skaits)

	2007	2016
■ Laukkopība	640	1791
■ Piena lopkopība	380	1092
■ Jaukta augkopība un lopkopība	160	439
■ Ganību mājlopu audzēšana	0	207
■ Dārzenkopība	10	94
■ Jaukta augkopība	10	91
■ Cūkkopība un putnkopība	80	58
■ Jaukta lopkopība	10	39
■ Ilggadīgo kultūru audzēšana	0	4
Saimniecību kopskaits	1290	3815

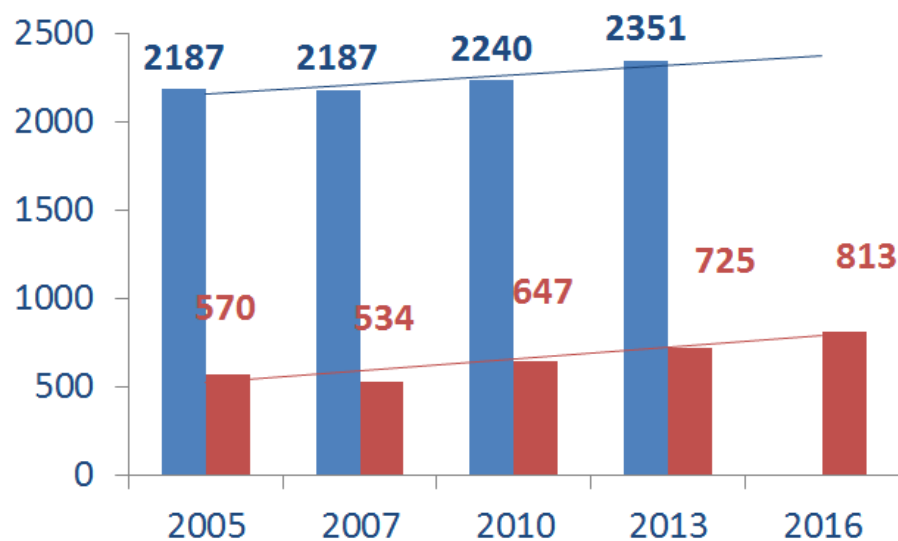
Avots: CSP

LSG skaits **pieaudzis** gandrīz **3 reizes**. Saimniecībās ar SI līdz 100 000 EUR (LSG1 un LSG2) vadošā specializācijas nozare ir piena lopkopība, turpretī lielākās saimniecībās dominē laukkopība. Kopā laukkopībā un piena lopkopībā specializējušās 75% no LSG

LSG vidējā SI uz vienu LIZ ha un GDV

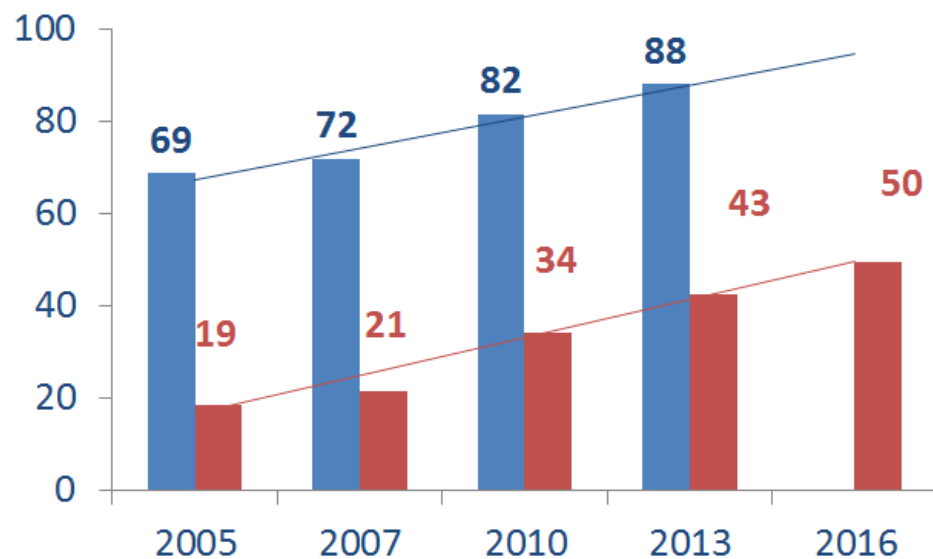
Saimniecību efektivitāte

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

SI uz LIZ (EUR/ha)

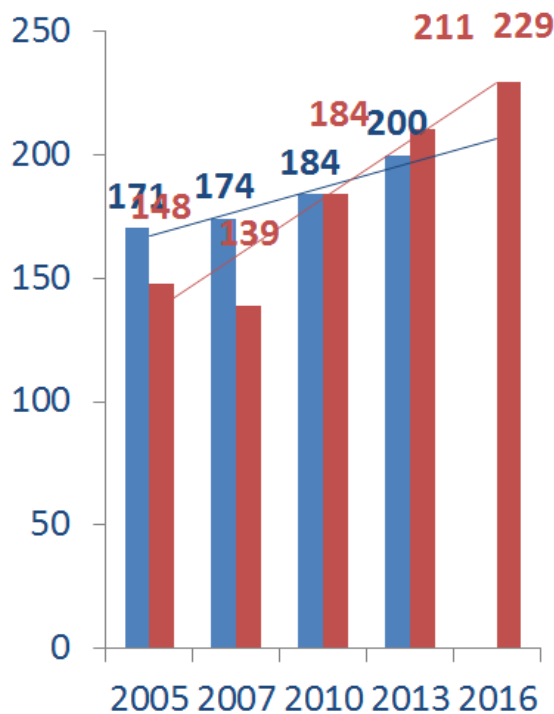

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

SI uz GDV (tūkst. EUR)

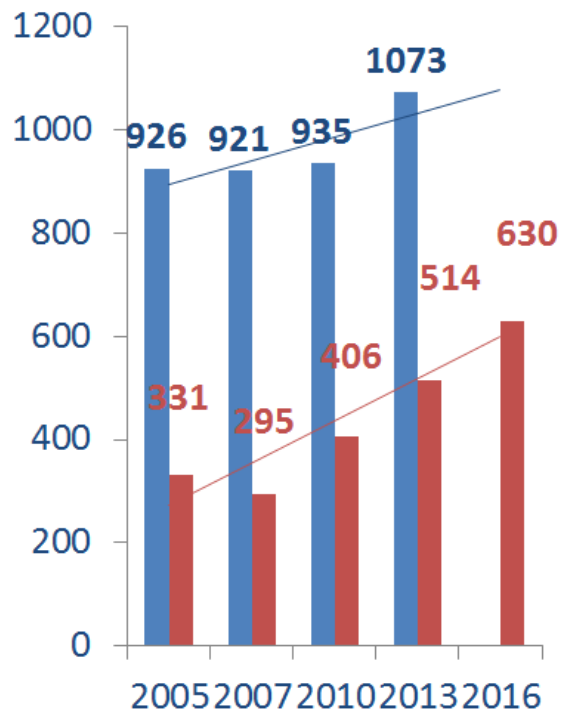
LSG vidējās saimniecības salīdzinājums laukkopībā

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

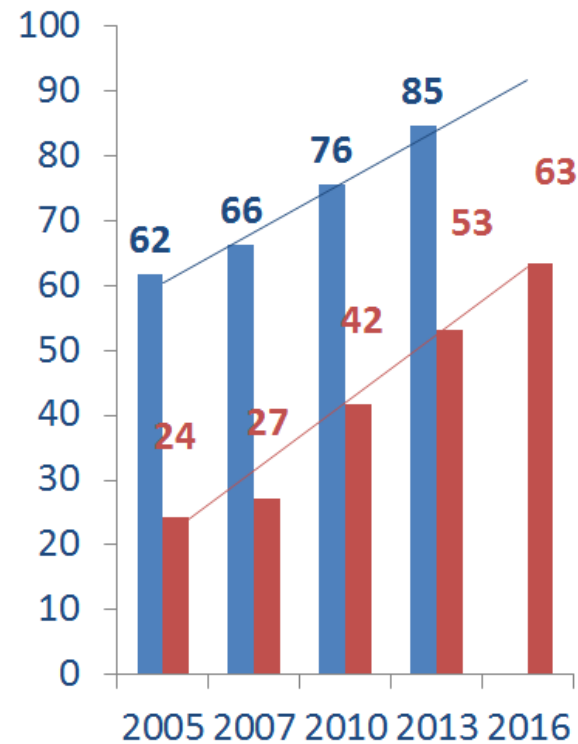
vidējā SI, tūkst. EUR

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

SI uz ha, EUR

EUROSTAT dati

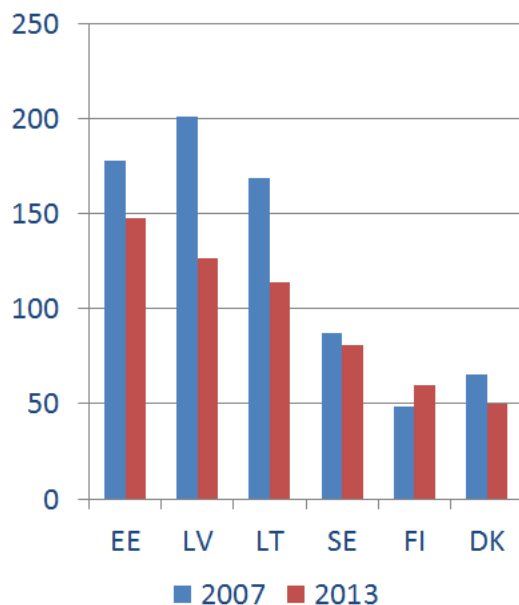
■ ES-27 ■ LV

SI/GDV, tūkst. EUR

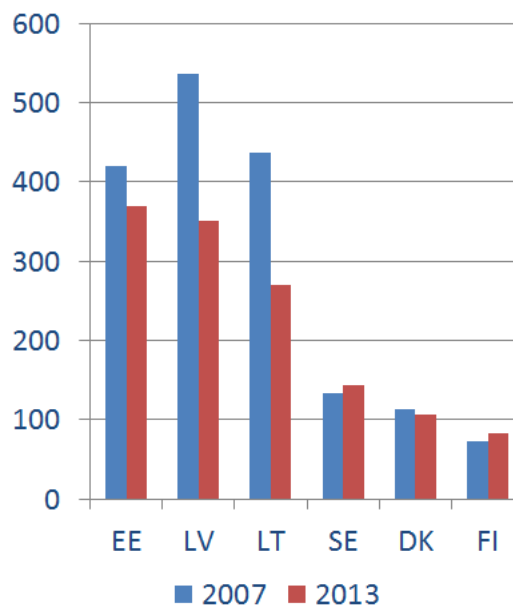
Saimniecības LIZ vidējā platība LSG klasēs atsevišķās valstīs, ha

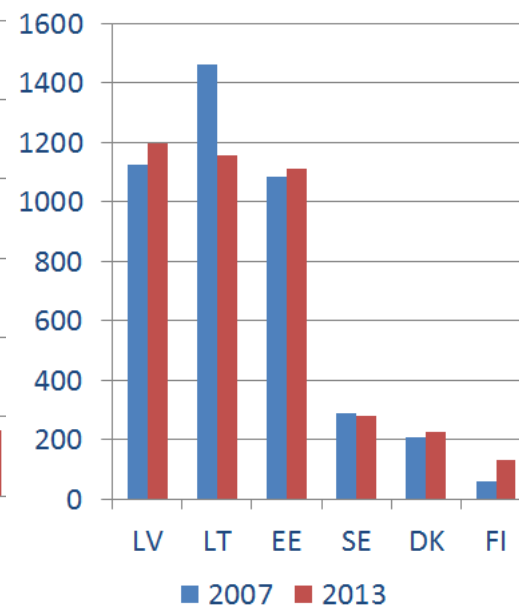
50 000 - < 100 000 EUR
LSG 1

100 000 - < 500 000 EUR
LSG 2

>= 500 000 EUR
LSG 3

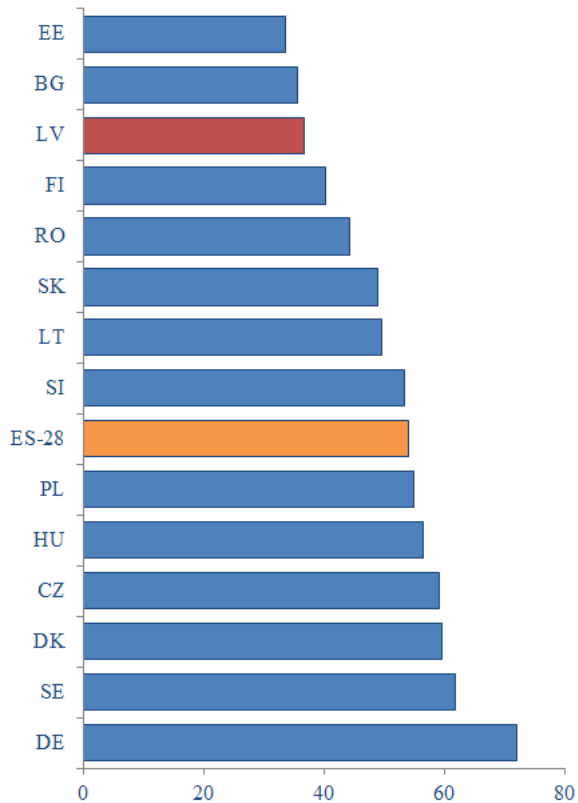

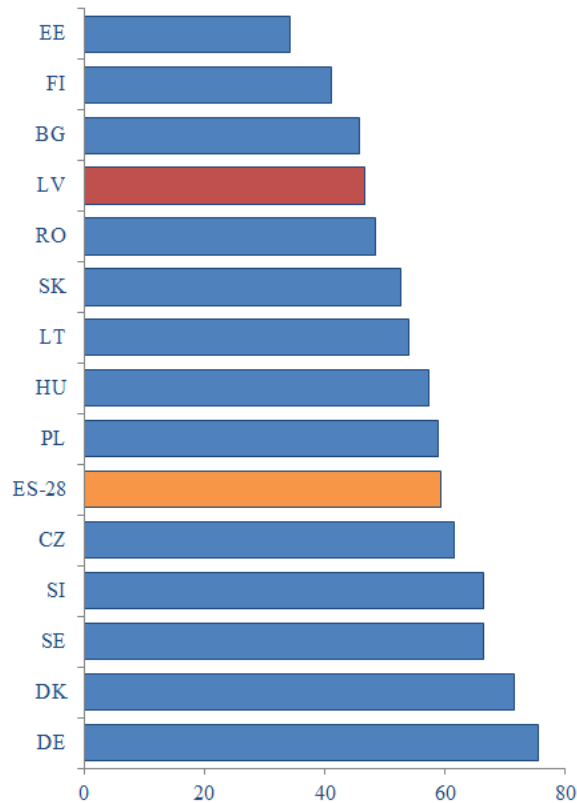
LSG vidējās kviešu ražas ES valstīs 2016,

cnt/ha

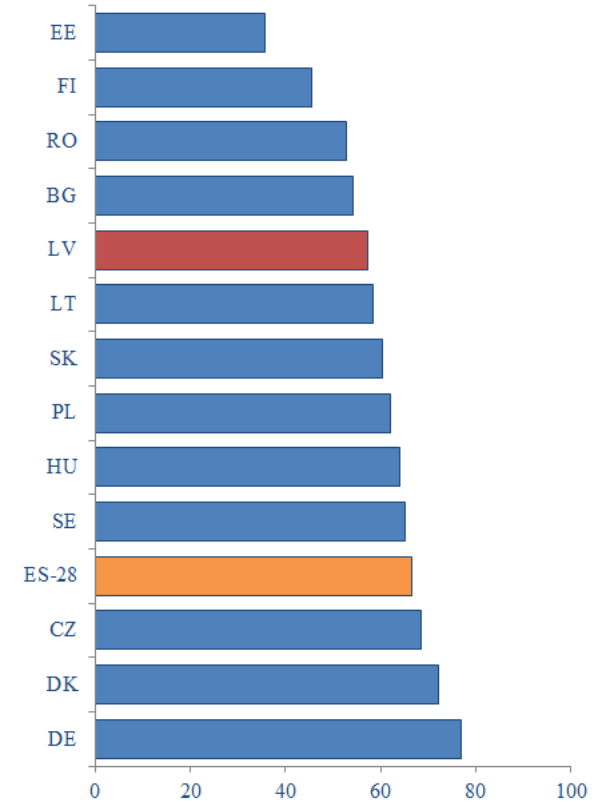
50 000 - < 100 000 EUR
LSG 1

100 000 - < 500 000 EUR
LSG 2

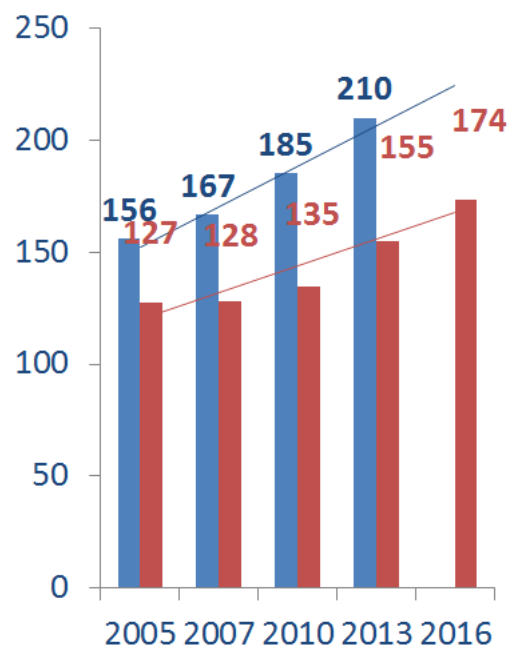
>= 500 000 EUR
LSG 3

LSG vidējās saimniecības salīdzinājums piensaimniecībā

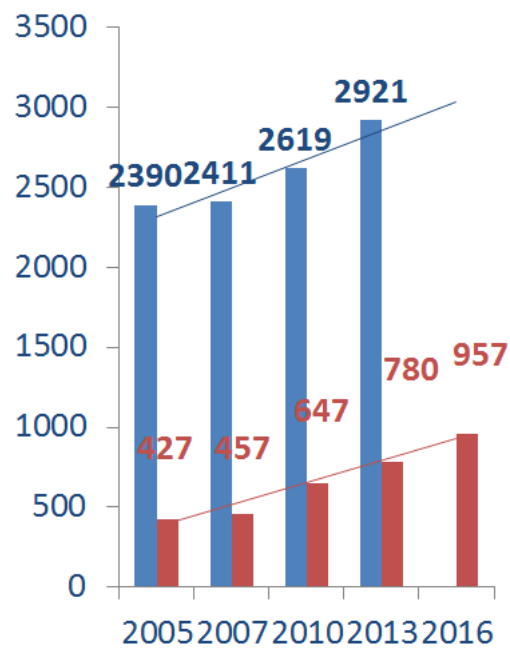
vidējā SI, tūkst. EUR

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

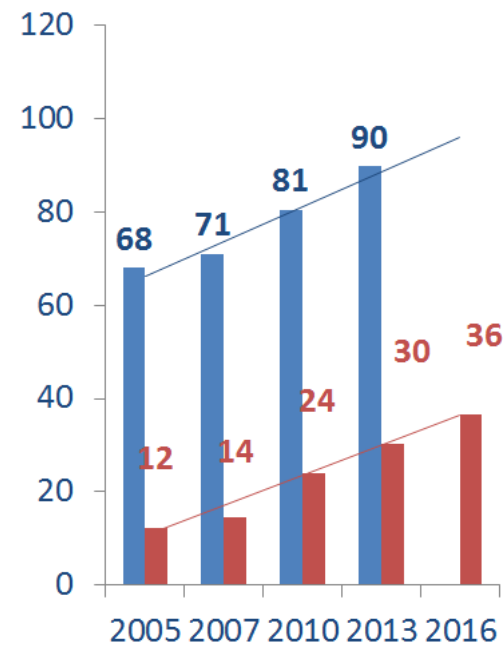
SI uz ha, EUR

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

SI/GDV, tūkst EUR

EUROSTAT dati

■ ES-27 ■ LV

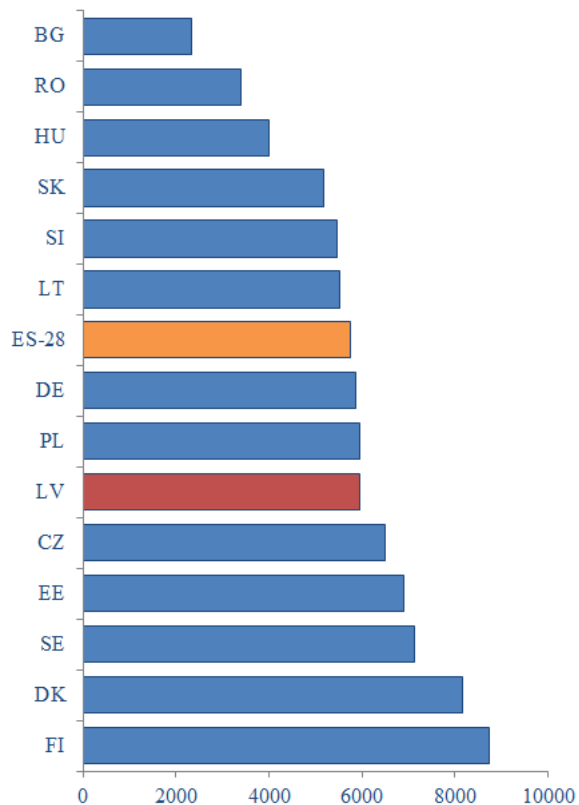
LSG vidējais piena izslaukums ES valstīs

2016, t

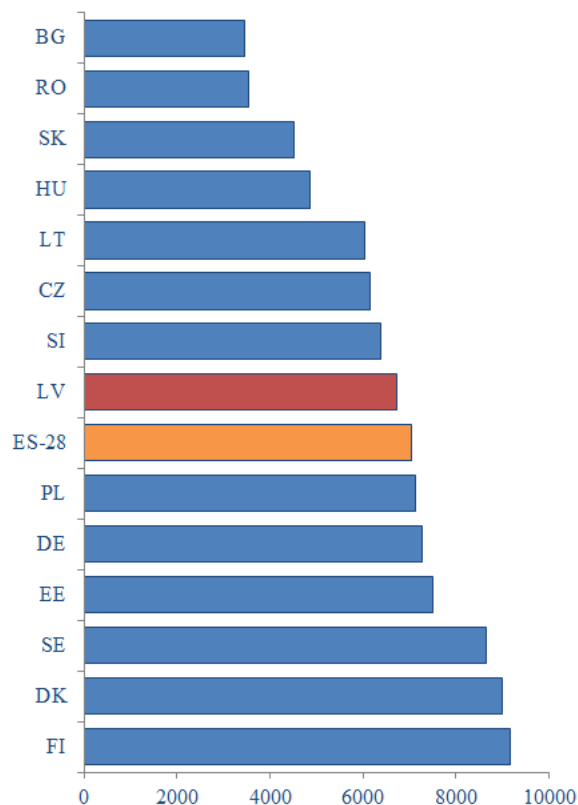
50 000 - < 100 000 EUR

LSG 1

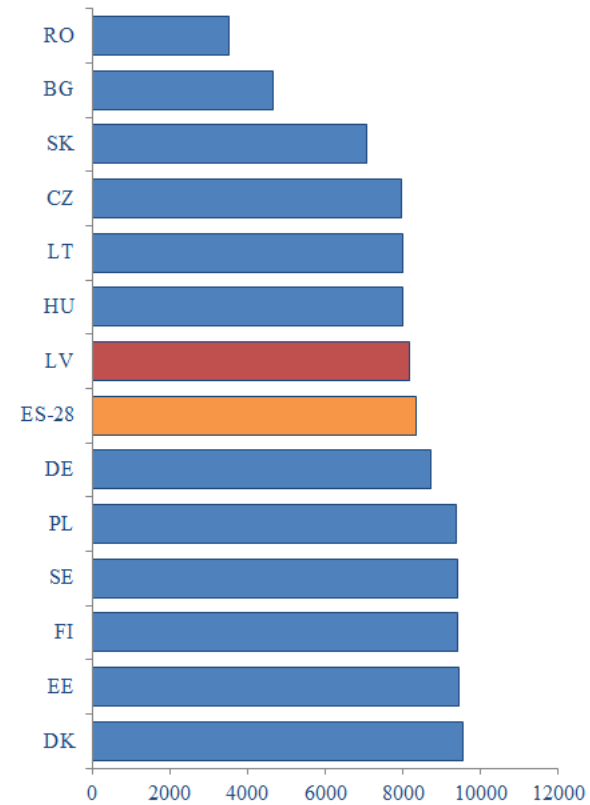
100 000 - < 500 000 EUR

LSG 2

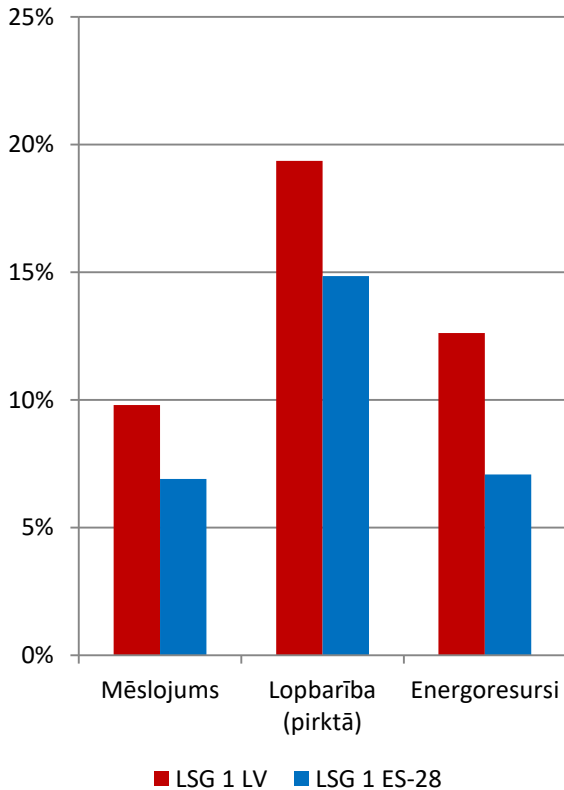
>= 500 000 EUR

LSG 3

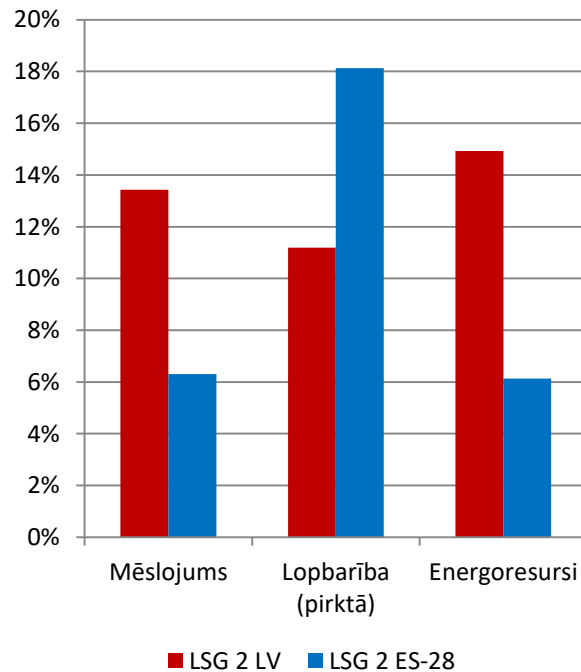

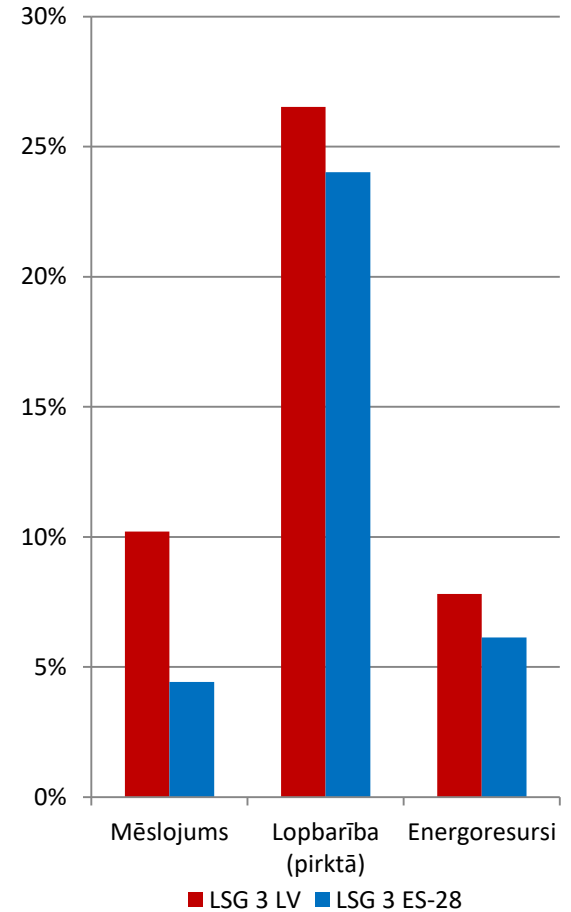
Nozīmīgākās izmaksu pozīcijas % no izlaides vērtības ES un Latvijā 2015.g.

50 000 - < 100 000 EUR
LSG 1

100 000 - < 500 000 EUR
LSG 2

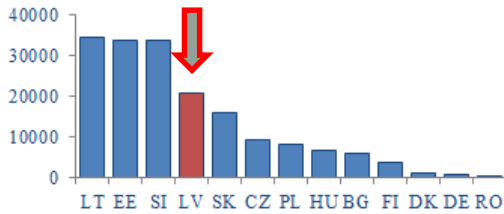
>= 500 000 EUR
LSG 3

Ieguldījumu subsīdijas, pamatlīdzekļi, ienākumu gūšana

LSG1 50 000 - < 100 000 EUR

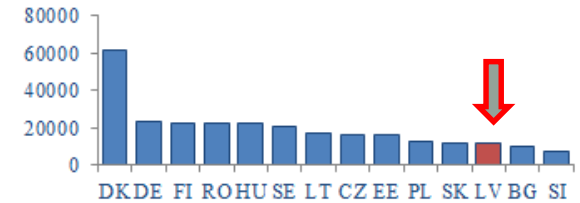
Ieguldījumu subsīdijas kopā 2010.g.-2015.g., tūkst. EUR

Pamatlīdzekļu vērtība 2015. gadā, EUR

Neto pievienotā vērtība uz pilna laika nodarbināto, EUR/GDV vidēji 2013.-2015.g.

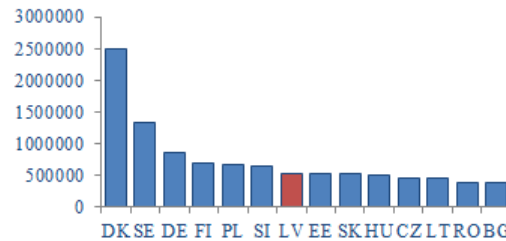

LSG 2 100 000 - < 500 000 EUR

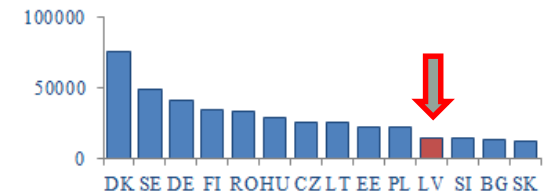
Ieguldījumu subsīdijas kopā 2010.g.-2015.g., tūkst. EUR

Pamatlīdzekļu vērtība 2015. gadā, EUR

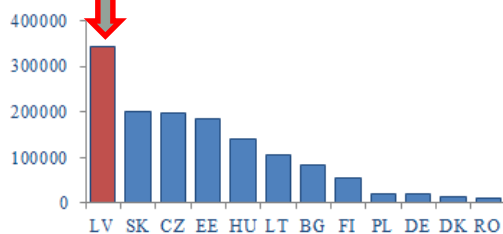

Neto pievienotā vērtība uz pilna laika nodarbināto, EUR/GDV vidēji 2013.-2015.g.

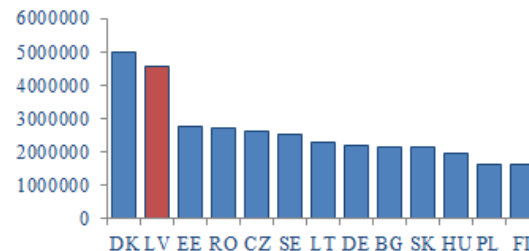

LSG 3 >= 500 000 EUR

Ieguldījumu subsīdijas kopā 2010.g.-2015.g., tūkst. EUR

Pamatlīdzekļu vērtība 2015. gadā, EUR

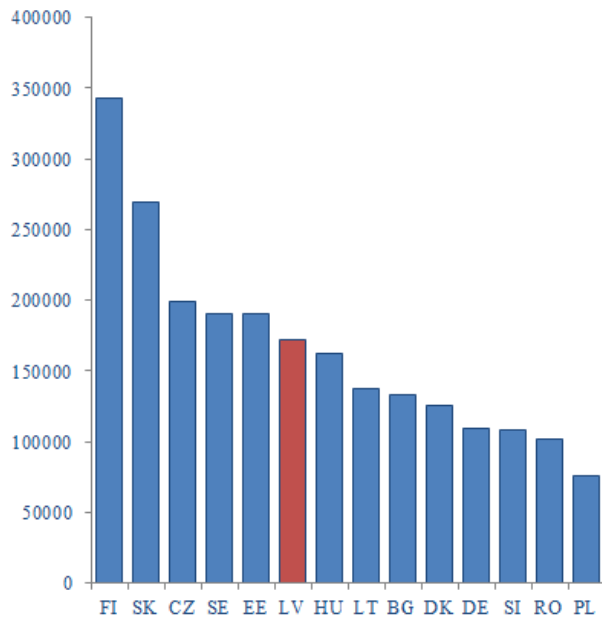

Neto pievienotā vērtība uz pilna laika nodarbināto, EUR/GDV vidēji 2013.-2015.g.

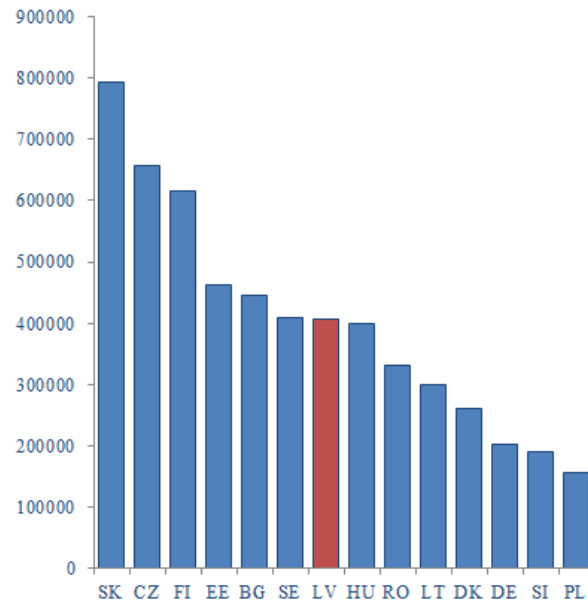

Pārējās subsīdijas vienā LSG saimniecībā kopā 2010.-2015.gads (bez ieguldījumu subsīdijām)

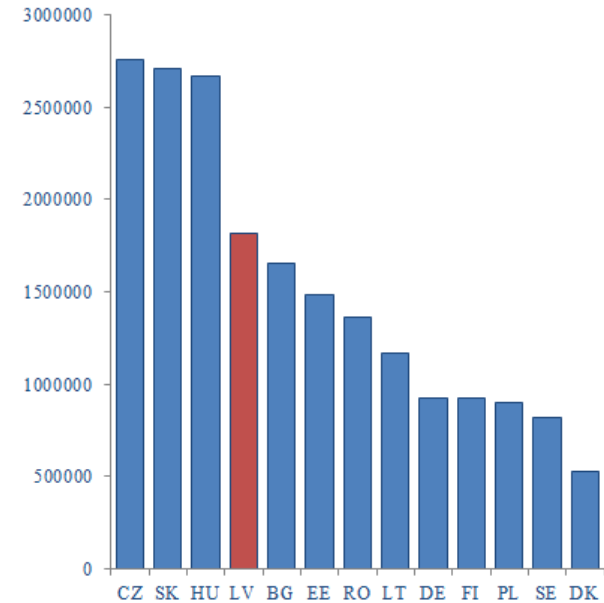
50 000 - < 100 000 EUR

LSG1

100 000 - < 500 000 EUR

LSG 2

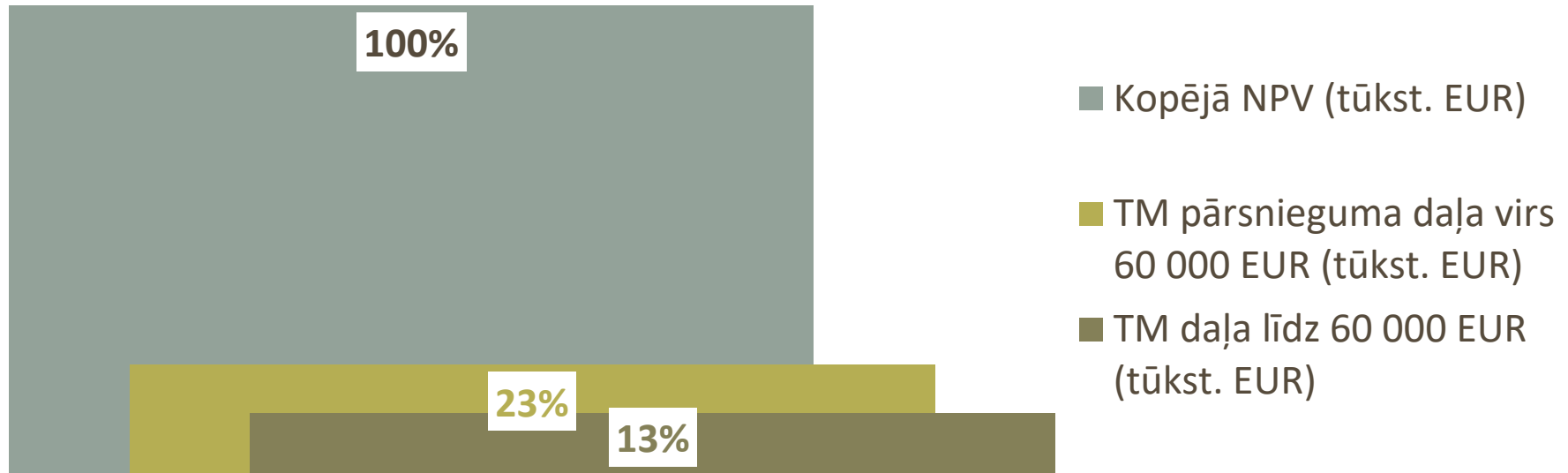
>= 500 000 EUR

LSG 3

Neto pievienotās vērtības veidošanās LSG, kuras tiešmaksājumos saņem virs 60 000 EUR

(tūkst.EUR vidēji saimniecībā 2013.-2016.g.)

Avots: Autoru aprēķini no SUDAT

- ✓ Šīs saimniecības ietilpst tikai 2 lielākajās grupās: LSG3 (atrodas 62% no visām) un LSG2 (38%).
- ✓ Vidējā LIZ platība: ~900 ha
- ✓ Kopējais **ES un valsts atbalsts** šīm saimniecībām: vidēji 222 tūkst.EUR, kopējie nodokļi (bez PVN) 87 tūkst.EUR (**39%** no saņemtām subsīdijām)
- ✓ Kopējie ieguldījumi: 381 tūkst.EUR gadā; no tā ieguldījumu subsīdijas **12,6%**

Atbalsta saņēmēji un LIZ platības

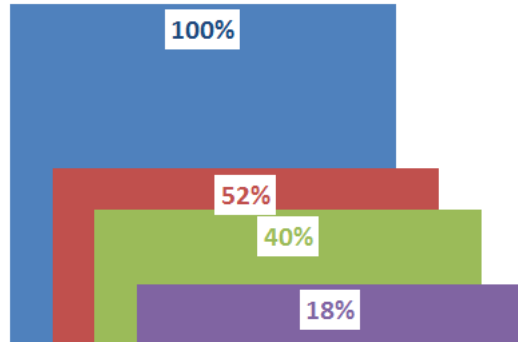
Atbalsta saņēmēju grupas	Atbalsta saņēmēju īpatsvars	Atbalstītā LIZ	Atbalstītās LIZ izmaiņas 2013 vs. 2017
< 10 ha	62% 	9% 	-10,5%
10 - 30 ha	23% 	13% 	-19,5%
30 - 100 ha	10% 	18% 	+2%
100 - 250 ha	3% 	17% 	+13,5%
250 - 500 ha	1,2% 	15% 	+22%
> 500 ha	0,8% 	28% 	+17%

Avots: Autoru aprēķins pēc LAD datiem

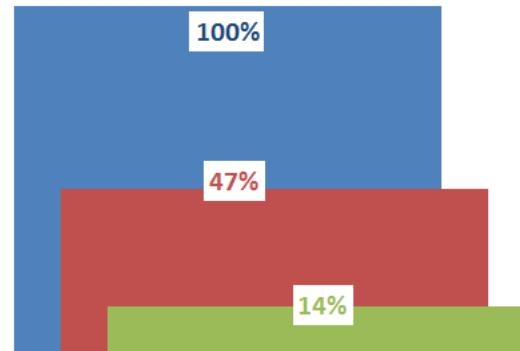
LAP 2007-2013 LSG investīciju atbalsts un tā ietekme uz ekonomisko izaugsmi un darba ražīgumu lauksaimniecībā

Atbalsts, miljoni EUR

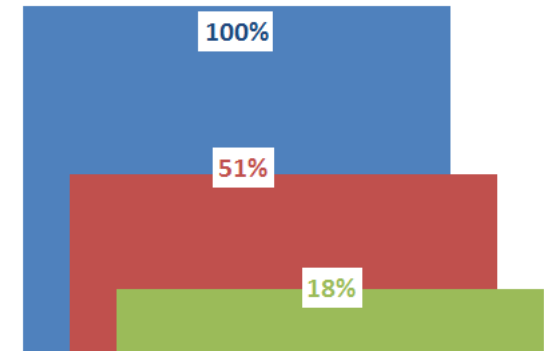
- Kopējās investīcijas nozarē 2008-2013
- Investīcijas ar LAP 2007-2013 sniegto atbalstu
- Investīcijas LSG ar LAP 2007-2013 sniegto atbalstu
- Tai skaitā publiskais finansējums

BPV, miljoni EUR

- BPV lauksaimniecības sektorā 2014
- BPV pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2007-2013 sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē
- BPV pieaugums lauksaimniecības sektorā 2007-2013 LSG sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē

Darba ražīgums EUR/GDV

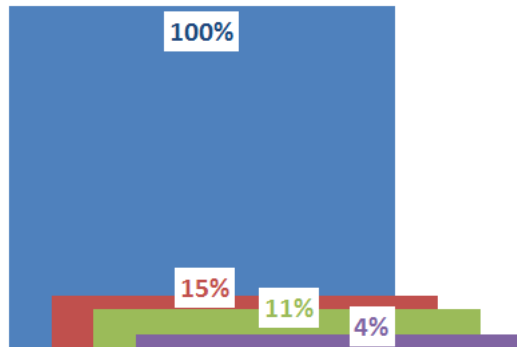

- Darba ražīgums lauksaimniecības sektorā 2014, BPV/GDV
- Darba ražīguma pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2007-2013 sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē
- Darba ražīguma pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2007-2013 LSG sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē

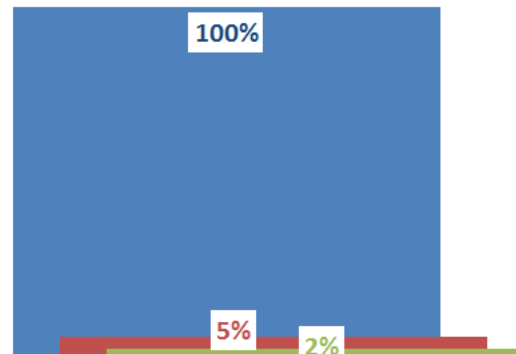
LAP 2014-2015 LSG investīciju atbalsts un tā ietekme uz ekonomisko izaugsmi un darba ražīgumu lauksaimniecībā

Atbalsts, miljoni EUR

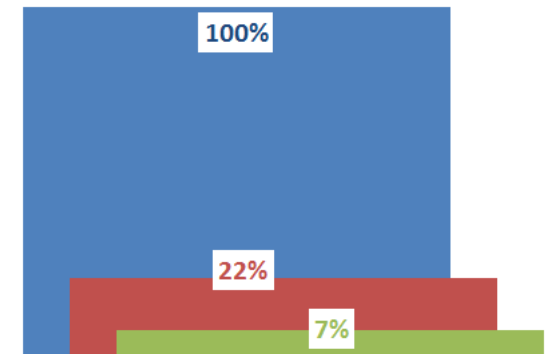
- Kopējās investīcijas nozarē 2014-2015
- Investīcijas ar LAP 2014-2015 sniegto atbalstu
- Investīcijas LSG ar LAP 2014-2015 sniegto atbalstu
- Tai skaitā publiskais finansējums

Izlaide, miljoni EUR

- Izlaide lauksaimniecības sektorā 2016
- Izlaides pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2014-2015 sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē
- Izlaides pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2014-2015 LSG sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē

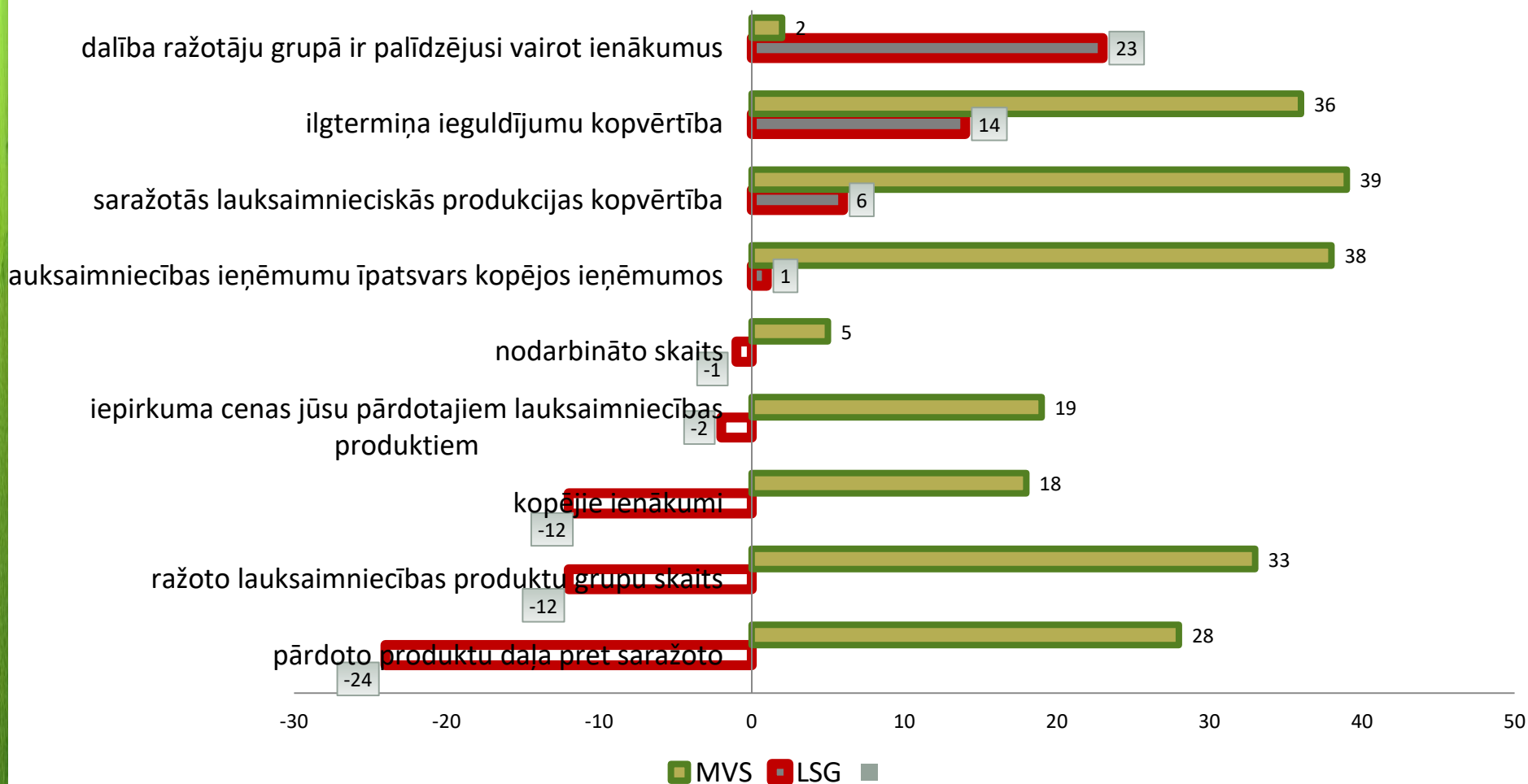
Izlaide uz GDV, EUR

- Izlaide uz GDV lauksaimniecības sektorā 2016, EUR/GDV
- Izlaides uz GDV pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2014-2015 sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē
- Izlaides uz GDV pieaugums lauksaimniecības sektorā LAP 2014-2015 LSG sniegtā atbalsta tiešajā ietekmē

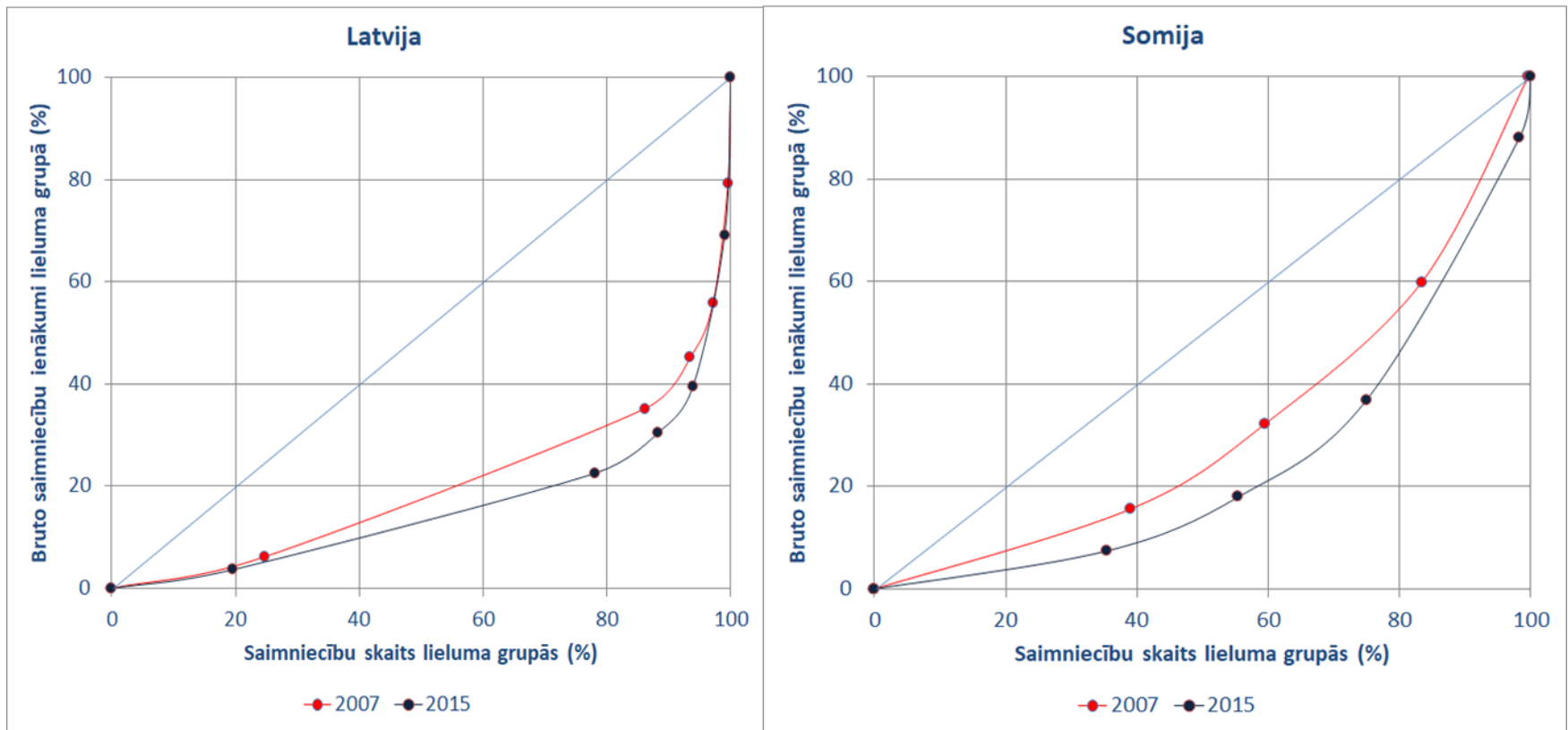
LSG saņēmušas **80% no LAP** atvēlētā publiskā finansējuma investīciju projektiem

LAP 2014-2020 ietekme uz LSG salīdzinājumā ar atbalsta nesauņēmējiem un MVS (aptaujas rezultāti)

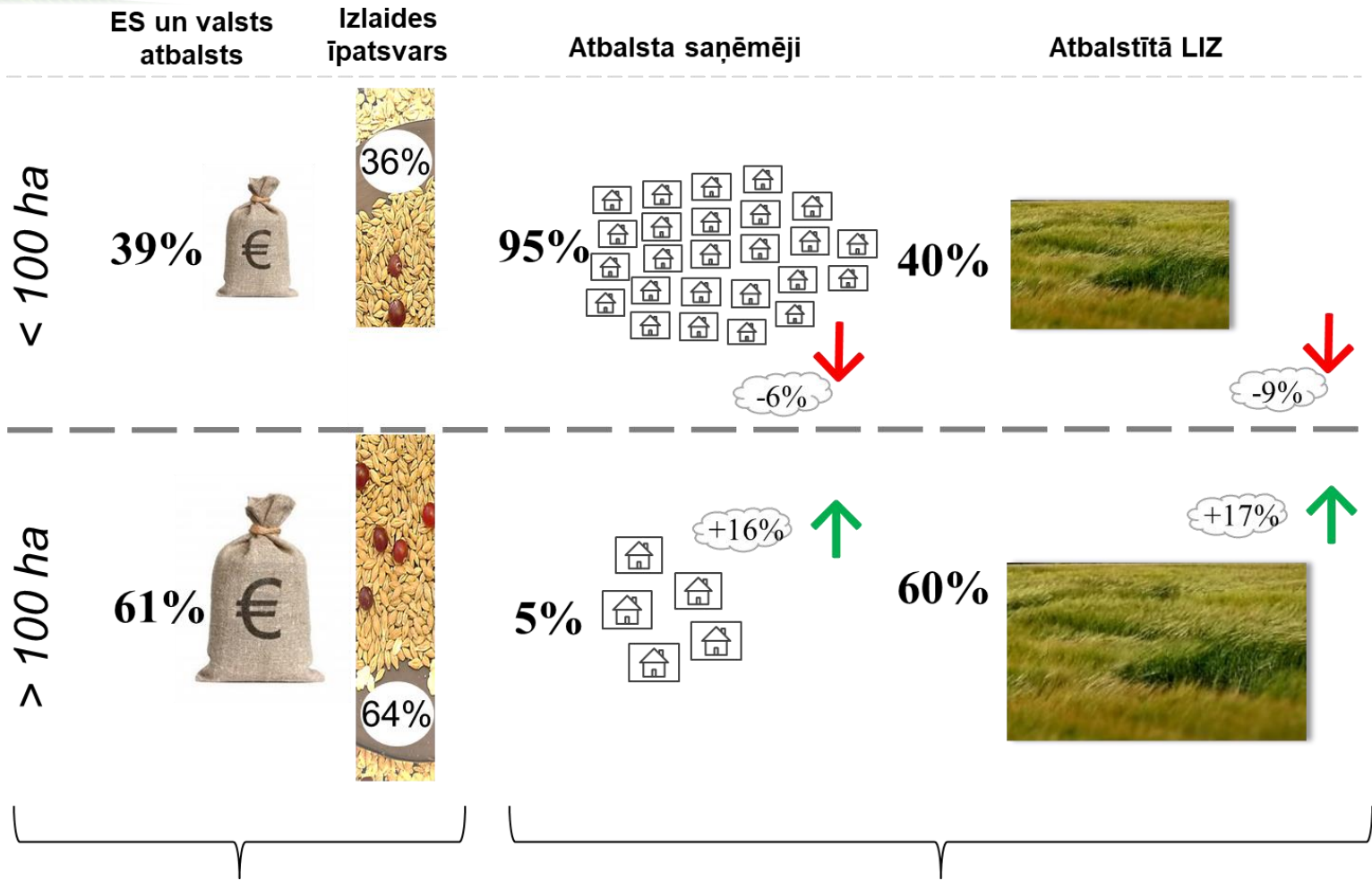
Ienākumu sadalījums dažādās saimniecību grupās Latvijā (Lorenca līkne)

Avots: Autoru aprēķini no FADN datiem

Saimniecību attīstības tendences

Avots: Autoru aprēķins pēc SUDAT 2011-2015

Avots: Autoru aprēķins pēc LAD 2013-2017

Provizoriskie secinājumi un ieteikumi

- Vidēji vienā LSG saimniecībā :
 - relatīvi **zema LIZ izmantošanas efektivitāte** salīdzinot ar ES vidējo
 - **straujāks darba ražīguma pieaugums** nekā zemes izmantošanas efektivitāte (piensaimniecībās, labāk kā laukkopībā)
- Veiktie LAP 2007-2013 un LAP 2014-2020 ieguldījumi ir ļoti lieli vērtējot pret sasniegto *konkurētspējas kāpumu īpaši LSG3*
- LAP publiskajam finansējumam nav tik lielas nozīmes LSG attīstībā salīdzinot ar MVS
- Atbalsta politika ietekmējusi saimniecību un LIZ strukturālās izmaiņas, un ienākumu noslāņošanas
- TM ir būtiska loma LSG ienākumu veidošanā, tādēļ samazināšana būtu jāveic pakāpeniski
- Ieguldījumu atbalstu turpmāk lietderīgi **mērķēt produktu ar augstu pievienotu vērtību ražošanai, vides aizsardzībai, SEG emisiju mazināšanai, u.tml.**
- Veicināt ieguldījumu kopfondus **risku samazināšanai**
- **TM ierobežošana** var tikt attiecināta uz **saimn. virs 250 ha vai 60 000 EUR saņemtā atbalsta, pakāpeniski samazinot pārsnieguma summu**

Paldies par uzmanību!
AREI
Ekonomikas pētniecības centrs
Lauku attīstības novērtēšanas daļa

elita.benga@arei.lv